

ARTYUKH Tetiana Mykolaivna,

Doctor of Sciences (Technical), Professor, Department of foods expertise,
National University of Food Technologies;

GRIGORENKO Inna Vasylivna,

PhD (Technical), Associate Professor, Department of Commodity, expertise and commercial business,
Vinnitsa trade and economic institute, Kyiv National University of Trade and Economics

**THE STRATEGY OF REFORMING TECHNICAL REGULATION SYSTEM IN THE
CONTEXT OF CREATING AN ATTRACTIVE BUSINESS ENVIRONMENT IN UKRAINE**

***Abstract.** The results of the study of technical regulation in Ukraine. Reform of technical regulation aimed primarily at technical harmonization and technical regulations that lead to the elimination of trade barriers in international trade. Technical barriers to trade arise only when facing questions regarding safety requirements to prevent imports of products which are not manufactured and certified in accordance with national technical regulations.*

Modern Ukraine is on the verge of changes that stalyat serious challenges to enhance competitiveness of Ukrainian manufacturers on world markets; the need to improve the business environment; improving public administration. The expected results from the elimination of technical barriers to trade between Ukraine and the EU include: access of Ukrainian goods to the EU market under the conditions that apply to EU Member States; full recognition of Ukrainian institutions belonging to the system of technical regulation; Ukraine gaining membership in the European market surveillance system. To achieve these objectives, it is necessary to carry out regulatory approximation to the EU system.

Without significant regulatory changes in the system of technical regulation of Ukraine, particularly in the field of standardization, accreditation, conformity assessment, metrology and market surveillance is not possible to hope for a real revival of business trade and economic relations with the European market, improving the quality and safety of Ukrainian products on the domestic market , protection of the consumer. But until now there had been no necessary reforms and therefore adopted new laws on technical regulation system because of their inconsistency with other legal acts, not able to implement all norms of EU technical regulations in the business and legal practices in Ukraine.

The analysis of the impact of the existing system of technical regulation on the development of the consumer market, business, society and the state as a whole. An analysis of the process of reforming the Ukrainian system of technical regulation of horizontal and vertical legislation.

The ways of further development and improvement of technical regulation in Ukraine legislative and executive level.

Keywords: system of technical regulation, technical regulations, conformity assessment, accreditation, market surveillance

*Одержано редакцією: 18.01.2015
Прийнято до публікації: 24.01.2015*

УДК 330.341

БОГОСЛАВСЬКА Аліна Вікторівна,

кандидат економічних наук, доцент,
кафедра міжнародної економіки,
Миколаївський національний університет
імені В. О. Сухомлинського

**ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ
ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ**

У статті висвітлено сучасні інноваційно-інвестиційні засади та напрями інвестиційно-інноваційного розвитку природоохоронних територій. Схарактеризовано адаптовані до виробничих підприємств основні принципи відповідності основних напрямків науково-технічного розвитку головних проблем та перспектив розвитку суспільства. Опрацьовано основні законодавчі

документи, які регламентують реальні інвестиційні засади розвитку природоохоронних територій. Обґрунтовано джерела фінансування природоохоронних проектів міжнародного рівня.

Ключові слова: природоохоронні території, інвестиції, інновації, фінансування.

Постановка проблеми. Рівень фінансового і матеріального-технічного забезпечення визначає стан поточного функціонування установ природно-заповідного фонду, здійснення ними природоохоронних заходів, наукових досліджень, еколого-освітньої, рекреаційної діяльності, перспективи капітального будівництва. Практично повна відсутність, в сучасних реаліях економіки України, необхідних державних інвестицій в розвиток національних природних регіональних ландшафтних парків і біосферних заповідників стримує розвиток рекреаційної галузі, яка може стати основою для екологічно збалансованого розвитку регіонів та створення нових робочих місць. Потрібна система економічних інструментів з метою збільшення доходів для заповідного фонду, використання партнерських відносин між державою і приватним сектором для диверсифікації джерел і обсягів фінансування природно-заповідного фонду, адже саме інвестиційні ресурси, які являють собою поєднання капіталу у матеріалізованій формі (основні і оборотні засоби, прямі капіталовкладення, ресурс грошового і фондового ринку) і капіталу у не матеріалізованій формі (ресурси інтелектуальних інвестицій та ін.) є основною передумовою інноваційного розвитку заповідних територій.

Мета дослідження. Метою нашої роботи є вивчення напрямів інвестиційно-інноваційного розвитку природоохоронних територій. Вказана мета зумовила використання відповідної системи методів: методи спостереження, систематизації даних, метод порівняння; аналітичний і синтетичний методи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як свідчить досвід багатьох країн з ринковою економікою, інвестиції є важливим управлінням розвитком заповідних територій. Численні дослідження, що стосуються вивчення впливу інвестицій на динаміку економічного розвитку доводять, що жодній з країн, що активно розвиваються, не вдалося б здійснити інноваційний прорив у тій чи іншій сфері діяльності без внутрішнього чи іноземного інвестиційного забезпечення. Природоохоронні території в зарубіжних країнах фінансуються з різних джерел, до того ж кожна країна має свої особливості. Так, у розвинутих країнах Європи та Північної Америки вагому частку становлять плата за користування та благодійна підтримка. На відміну від цих країн у країнах, що розвиваються, де на сьогодні зосереджена більшість цінних первинних екосистем, вони фінансуються з бюджету, а також за рахунок допомоги двосторонніх агенцій розвитку та міжнародних організацій, у тому числі благодійних [1]. Останніми роками у найпопулярніших туристичних країнах, що розвиваються, зростає частка надходжень від рекреаційного туризму.

На міжнародному рівні сформовано низку інституцій, які можуть надавати значні кошти для збереження природи та зацікавлені у розвитку мережі природоохоронних і територій на умовах безповоротної та поворотної допомоги, табл. 1.

Обмеження у фінансових засобах дедалі частіше спонукає природоохоронні території вступати у партнерські стосунки із приватним сектором. Утім, брак коштів не єдина причина для залучення приватного сектора до вирішення завдань у цій сфері. Майже всі інноваційні механізми, спрямовані на залучення інвестицій для збереження біорізноманіття до приватного сектора чи створення нового партнерства між урядом, приватним сектором та місцевими громадами, тяжіють до передачі прав власності співкористувачам чи співуправлінцям з метою підвищення ефективності збереження видового різноманіття. Розподіл управлінських повноважень з метою використання потенціалу приватного партнера для інноваційних технологічних та управлінських рішень на практиці довів доцільність публічно-приватних партнерств для управління природоохоронними територіями.

Виходячи з важливості інвестиційної діяльності в Україні прийнято цілу низку законодавчих актів та нормативних документів, що визначають питання формування інвестиційного клімату. Визначальним (базовим) законом, що формує реальні

можливості інвестиційної діяльності є Конституція України, в якій статтями 11–43 гарантуються права власності і підприємницької діяльності, а статті 85, 95, 116, 119, 143 визначають повноваження органів влади щодо соціально-економічних питань розвитку суспільства. Одними із основних законів, що формують правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України, є закони України «Про інвестиційну діяльність» [2], «Про іноземні інвестиції» [3], «Про режим іноземного інвестування» [4], які направлені на захист прав інтересів суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а розвиток інвестиційної діяльності. З метою залучення приватних інвестицій у 1999 році було прийнято Закон України «Про концесії» [5], який регламентує укладення концесійних договорів на довготривалий період на будівництво об'єктів концесії. В системі інвестиційного законодавства важливе місце займають Закон «Про інноваційну діяльність» [6], венчурні фонди та ін.

Таблиця 1

Джерела фінансування природоохоронних проєктів міжнародного рівня

№	Назва	Коротка характеристика
1	Двосторонні агенції розвитку	Місія багатьох двосторонніх агенцій розвитку — збереження біорізноманіття, Зокрема, активними є канадська CIDA, данська DANIDA, японська JICA, норвезька NORAD, швейцарська SDC, шведська SIDA британський DFID, та USAID-США.
2	Глобальний екологічний фонд	Покликаний сприяти співпраці та фінансувати вирішення чотирьох найбільших загроз для довкілля: збереження біорізноманіття, зміна клімату, деградація міжнародних водойм та потоншення озонового шару.
3	Міжнародні банки розвитку	Світовий банк, Європейський банк реконструкції і розвитку можуть надавати позики на довгостроковий термін і за низькими ставками для реалізації суспільно важливих проєктів. Крім того, всі банки розвитку, надаючи кредити на проєкти, які не мають основною ціллю збереження біорізноманіття, в умовах надання фінансування вказують необхідність сприяти природоохоронним проєктам. Працюють ці установи виключно з національними урядами, втім, керівництво природоохоронної території може подавати запити на фінансування в рамках державної програми розвитку регіону чи проєкту розвитку інфраструктури.
4	Приватні фонди	Фонди, засновані багатими особами, групами чи компаніями і які мають на меті зберігати біорізноманіття, можуть виступати джерелом фінансування.
5	Неурядові організації міжнародного масштабу	Також організації, як Всесвітній фонд природи (WWF), Conservation International та The Nature Conservancy мають на меті збереження біорізноманіття.
6	Альтернативні фінансові механізми	Реалізація механізму чистого розвитку та проєктів спільного впровадження, згідно з Кіотським протоколом до рамкової Конвенції ООН зі зміни клімату, є одним із глобальних інноваційних підходів до фінансування природоохоронних територій.

Змістовна суть інвестиційної діяльності у сфері розвитку заповідних територій приводиться і в законі «Про охорону навколишнього природного середовища», де ст.6 проголошується, що «з метою проведення ефективної і цілеспрямованої діяльності України по організації і координації заходів щодо охорони навколишнього природного середовища», що у Бюджетному кодексі України розглядаються як комплекси заходів, визначених на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку економіки, виконання яких здійснюється з використанням коштів державного та/або місцевого бюджетів шляхом надання державних та/або місцевих гарантій. Крім в Україні фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища здійснюється за рахунок Державного бюджету України, місцевих бюджетів, коштів підприємств, установ та організацій, фондів охорони навколишнього природного середовища, добровільних внесків та інших коштів.

Більш конкретизований вираз процесу інвестиційної діяльності знаходять своє відображення у законі «Про природно-заповідний фонд України», в якому окреслюється коло питань щодо фінансових заходів, орієнтованих на розвиток територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Наприклад стаття 46 Закону проголошує, що фінансування заходів щодо природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних

парків, ботанічних садів, дендрологічних та зоологічних парків загальнодержавного значення здійснюється за рахунок державного бюджету України, хоча можуть залучатися кошти місцевих бюджетів, позабюджетних і благодійних фондів, коштів підприємств і установ, організацій та громадян.

Фінансування заходів щодо регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних та зоологічних парків місцевого значення здійснюється за рахунок місцевих бюджетів та інших фондів.

Витрати, пов'язані із забезпеченням режиму охорони заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ, здійснюється за рахунок підприємств, установ, організацій, на території яких вони знаходяться. Відповідно до статі 47 цього Закону, об'єкти природно-заповідного фонду можуть використовувати інвестиції за рахунок власних коштів, отриманих від наукової, природоохоронної, туристично-екскурсійної, рекламно-видавничої та іншої діяльності.

До інших норм закону, що регулюють процес інвестиційної діяльності відноситься стаття 48, якою проголошується, що для фінансування природоохоронних заходів можуть створюватися цільові екологічні фонди природних заповідників, національних природних парків, біосферних заповідників, регіональних ландшафтних парків.

Цим законом встановлюється, що кошти, передані підприємствами, установами та організаціями до цільових екологічних фондів не оподатковуються та звільняються від справляння плати за землю (ст. 49). Ці суми коштів, що звільнені від оподаткування, умовно можна віднести до інвестицій направлених на розвиток природних територій.

Для зниження негативної дії дефіциту бюджетних коштів для забезпечення функціонування заповідних територій, і в першу чергу національних природних парків, вважаємо за доцільне ті Парки, які мають проекти землеустрою та проекти організації їх територій, охорони, відтворення та рекреаційного використання їх природних комплексів та об'єктів визнати суб'єктам інноваційної діяльності. Тобто згідно закону «Про інноваційну діяльність», вони зможуть отримати додаткову державну підтримку – звільнення на 50% від земельного податку тих госпрозрахункових підприємств, що отримали в оренду земельні ділянки (екологічні маршрути, екологічні стежки, будівлі тощо), які залишаються у розпорядженні платника податку з наступним їх зарахуванням на спеціальний рахунок і можуть використовуватись виключно на фінансування інноваційної діяльності, дозволяється прискорена амортизація основних засобів виробництва з щорічною 20% нормою прискорення амортизації основних фондів групи, повне безпроцентне кредитування пріоритетних інноваційних проектів, часткове (до 50%) безпроцентне кредитування та ін.

При цьому природно-заповідні установи, що стали на інноваційний шлях розвитку, «повинні здійснювати господарську діяльність у рамках відповідних принципів. Причому в основу мають бути покладені принципи відповідності основних напрямків науково-технічного розвитку головним проблемам та перспективам розвитку суспільства» [9, с. 9]. Актуальними вбачаються принципи сформульовані такими дослідниками, як Ілляшенко С., Прокопенко О., Андреева Н. [7, 11]. Треба зазначити, що хоч ці принципи адаптовані до виробничих підприємств, але успішне їх застосування знаходять своє місце і в установах природно-заповідного фонду.

Такими є принципи:

- адаптивності – підтримання відповідного балансу зовнішніх і внутрішніх можливостей розвитку (внутрішніх стимулюючих мотивів діяльності господарюючого суб'єкта і зовнішніх, що генеруються ринковим середовищем);
- динамічності – динамічного приведення у відповідність цілей і стимулюючих мотивів діяльності підприємства, установи (в тому числі їх власників, менеджерів, спеціалістів, працівників);
- самоорганізації – самостійного забезпечення умов функціонування – самопідтримка обміну ресурсами (інформаційними, матеріальними, фінансовими) між елементами виробничо-збутової системи підприємства, а також між підприємством і зовнішнім середовищем;

– саморозвитку – самостійного забезпечення умов довгострокового виживання і розвитку підприємства.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Реалізація наведених принципів сприятиме інноваційному прориву, який відзначатиметься стрімким розвитком заповідних територій, суттєвим збільшенням інвестиції у їх функціонування, сполученням освіти, науки і виробництва.

Список використаних джерел

1. Жень Ф. Особливості розвитку підприємств з іноземними інвестиціями в Китаї // Економіка України. – 2000. – № 11 – С. 78–82.
2. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991р. №1560 – XII від 18 09.1991. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // zakon.rada.gov.ua.
3. Про іноземні інвестиції: Закон України // Відомості Верховної Ради України, 1992. – № 26. – С. 357.
4. Про режим іноземного інвестування. Закон України // Відомості Верховної Ради України, 1996. – № 19. – С.80.
5. Про концесії: Закон України // Відомості Верховної Ради України, 1999. – № 41. – С. 372.
6. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002р. №40-4 // Урядовий Кур'єр від 07.08.2002 р.
7. Ілляшенко С. М., Прокопенко О. В. Формування ринку екологічних інновацій: економічні основи управління: Монографія / За ред. С. М. Ілляшенка. – Суми: Університетська книга, 2002. – 250 с.
8. Геєць В. М., Семиноженко В. П. Інноваційні перспективи України. – Харків : Константа, 2006. – 536 с.
9. Про концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України. Постанова Верховної Ради України // Відомості Верховної Ради України, 1999. – № 37. – С. 336.

BOHOSLAVSKA Alina Viktorivna,

PhD (Economy), Associate Professor, Department of International Economics,
Mykolaiv National University named after V. O. Suchomlynsky

INNOVATION AND INVESTMENT PRINCIPLES OF PROTECTED AREAS.

***Abstract.** The article deals with modern innovation and investment principles and directions of investment and innovation development of protected areas. Characterized adapted to the basic principles of industrial enterprises will be the focus of scientific and technological development of the main problems and prospects of development of the society. Processed main legal documents regulating investment real basis for the development of protected areas. Reasonably sources of financing environmental projects of the international level.*

***Key words:** protected areas, investment, innovation, sources.*

*Одержано редакцією: 12.01.2015
Прийнято до публікації: 20.01.2015*

УДК 339:658

ВОЙТЕЦЬКИЙ Володимир Володимирович,
викладач, кафедра фінансів, обліку і аудиту та
економіки, ЧФ ПВНЗ «Європейський університет»

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»

У статті досліджено трактування поняття «конкурентоспроможність підприємства». Визначено, що на сьогодні існує велика кількість тлумачень поняття «конкурентоспроможність підприємства». Зроблена спроба їх поєднання. Виділено головні аспекти забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

***Ключові слова:** конкуренція, конкурентоспроможність, конкурентні переваги, конкурентоспроможність товару, конкурентоспроможність підприємства.*